

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zpovědní tajemství

Dalo by se říci, že chceme pohovořit o „tajemství opředeném tajemstvím“. Věci, které skrýváme v nejhlubších tůních naší duše totiž lákají ostatní, stejně jako nás lákají jejich tajemství. A kde se svěřit, je-li člověk pokřtěný, katolík a tíží jej něco „na duši“? Kde jinde, než ve zpovědnici a získat tak rozhřešení?!

Dalo by se říci, že chceme pohovořit o „tajemství opředeném tajemstvím“. Věci, které skrýváme v nejhlubších tůních naší duše totiž lákají ostatní, stejně jako nás lákají jejich tajemství. A kde se svěřit, je-li člověk pokřtěný, katolík a tíží jej něco „na duši“? Kde jinde, než ve zpovědnici a získat tak rozhřešení?!

Pro úvod budiž použito citace z CIC 1983 - kánonu 978: „§1 Při udílení svátosti smíření je kněz pamětliv, že je tu lékařem i soudcem a služebníkem boží spravedlnosti a současně milosrdenství, ustanovený od Boha, aby usiloval o boží čest a spásu duší...“ Ano, to je úděl zpovědníka. Odcitujme Katechismus katolické církve: „Kvůli choulostivosti a velikosti této služby a kvůli patřičné úctě k osobám církev prohlašuje, že každý kněz, když zpovídá, je pod velmi přísnými tresty zavázán zachovávat naprosté tajemství o hříších, které mu vyznali kající. Není mu dovoleno ani mluvit o tom, co se dověděl ve zpovědi o životě kajících. Toto tajemství, které nepřipouští výjimky, se nazývá svátostní pečeť, protože to, co kající vyjevil knězi, zůstává svátostí zapečetěno“. Veškerá hodnota pokání spočívá v tom, že nás znovu vrací do stavu Boží milosti a poutá nás k Bohu v důvěrném a velkém přátelství. Cílem a účinkem svátosti je tedy smíření s Bohem. Protože hříšník se v této svátosti vydává milosrdnému soudu Boha, předjímá jistým způsobem soud, jemuž bude podroben na konci tohoto pozemského života.

Dle práva platného ještě za Rakouska-Uherska (a od té doby jen přamalo změněného v rámci církevního práva) musí mít kněz, který není farářem, zvláštní biskupské zmocnění, aby mohl být zpovědníkem. Zpovědní tajemství je nazýváno též „sigillum confessionis“, což by se dalo přeložit též jako „pečeť vyznání“ nebo jako výše „svátostní pečeť“. Co je zapečetěno, nesmí být porušeno – jak prostě! Ale co naše „státní“ zákony? Rakouský trestní řád uznával zpovědní tajemství v §152 a §320, č.2 zákona ze dne 1. srpna 1885, č. 113 říšského zákona. Kdysi byla tato ustanovení spojena též se svědectvím a tedy „dovoláním se Boha“, přičemž se činily přísahy – ius iurandum, iuramentum, sacramentum („dovoláváním se Boha za svědka pravdy a za mstitele nepravdy“). Jednalo se o tzv. „slibné přísahy“ – inu, kdysi byl strach z Božího trestu výrazně větší než dnes...

V rozporu s posláním zpovědního tajemství je do značné míry náš trestní řád – zákon 141/1961 Sb. ve znění novel. O „zákazu výslechu“ zde hovoří § 99: „(1) Svědek nesmí být vyslechnut o okolnostech, týkajících se utajovaných skutečností chráněných zvláštním zákonem, jež je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn; zproštění lze odeprít jen tehdy, jestliže by výpověď způsobila státu vážnou škodu. (2) Svědek nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn. (3) Zákaz výslechu podle odstavce 2 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona. Rovněž se nevztahuje na svědeckou výpověď o utajovaných skutečnostech klasifikovaných ve zvláštním zákoně stupněm utajení "Důvěrné" nebo "Vyhrazené". - tato úprava zpovědního tajemství výrazně limituje. Pokud je spáchán trestný čin, k němuž je zpovědník přivolán jako svědek, je to pro něj mimořádně obtížné. Ustanovení

kanonického práva hovoří jasně, a i když civilní právo není tak průhledné, přece jen je jasné, že nutí zpovědníka k výpovědi ohledně tajemství, která nesmí prozradit. Obracíme se proto na § 100 trestního řádu s názvem „Právo odepřít výpověď“: „(1) Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel a druh; jestliže je obviněných více a svědek je v uvedeném poměru jen k některému z nich, má právo odepřít výpověď stran jiných obviněných jen tehdy, nelze-li odloučit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž je svědek v tomto poměru. (2) Svědek je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojení, manželu nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní. (3) Odepřít výpověď jako svědek nemůže však ten, kdo má stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle trestního zákona.“ A zde by se dalo polemizovat... Ačkoliv dle civilního chápání není kněz a obviněný v příbuzenském vztahu, dle církevního práva je obviněný „synem“ kněžího a současně „bratrem v Kristu“. Újmu způsobenou stíhanému by potom mohl pociťovat jako újmu sobě vlastní. Co se trestního stíhání týká – zpovědník se vyzrazením tajemství vystavuje církevnímu trestnímu stíhání! Co teď? Nevím a na místě kněží bych se zřejmě dotázal samotného Apoštolského stolce, neboť tato otázka není upravena ani v konkordátu, který v červenci 2002 podepsal Cyril Svoboda (coby ministr zahraničí) a Josef Erwin Ender – papežský nuncius.

Porušení zpovědního tajemství není „žádná hračka“ – dle kánonu 1388: „§1 zpovědník, který přímo porušil svátostné tajemství, upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci; kdo pouze nepřímě, bude potrestán podle závažnosti zločinu. §2 Tlumočník a jiní, o nichž viz kánon 983 §2, kteří porušili toto tajemství, budou potrestáni spravedlivým trestem včetně exkomunikace.“

Existuje přímé a nepřímé porušení zpovědního tajemství. Přímým porušením se myslí sdělení poznatků, které byly získány v rámci zpovědního tajemství, při čemž je osoba penitenta (=kajícího) jmenována nebo ze sdělených okolností na ni může být usuzováno. Nepřímě porušuje zpovědní tajemství ten, kdo použije poznatky ze zpovědi v neprospěch penitenta. Jako trest pro přímé porušení je stanovena exkomunikace, při nepřímém alespoň trestní sledování nebo dle závažnosti činu. Je třeba však pamatovat na to, že křesťanství je světovým náboženstvím. Proto jsou mlčenlivostí vázáni také tlumočníci zpovědi nebo další, kteří získali z nějaké zpovědi poznatky o hříších. Zde se odkazuje na kánon 983: „Svátostné zpovědní tajemství je neporušitelné; proto nesmí zpovědník nic vyzradit na kajícího ani slovem, ani žádným jiným způsobem a z žádného důvodu - §2 Povinností zachovat tajemství je vázán také tlumočník, pokud ho bylo použito, a také všichni ostatní, kteří se z vyznání jakýmkoliv způsobem dověděli o hříších“. Zpovědní tajemství je též hájeno kánodem 984, který lze v prvé řadě vztahovat na nepřímé porušení zpovědního tajemství, ale potažmo i na přímé porušení: „Zpovědníkovi je přísně zakázáno použít ke škodě kajícího vědomostí získaných z vyznání hříchů, a to i tehdy, kdy je vyloučeno jakékoliv nebezpečí odhalení. §2 Kdo byl ustanoven jako představený, nesmí žádným způsobem použít k vnějšímu vedení znalostí, které kdekoliv získal o hříších při udílení svátosti smíření“.

Kánon 1378: „Do trestu interdiktu nebo, jde-li o duchovního, do suspenze, nastupujících bez rozhodnutí představeného upadá: 1) kdo se bez kněžského svěcení pokouší sloužit mši; 2) kdo ... nemůže udílet svátost rozhřešení, a přesto ji neplatně uděluje, nebo vyslechne svátostné vyznání hříchů...“.

Dle církevního práva je tedy postavení zpovědníka více než jasné – a přitom – jako občan České republiky má v případě zločinu či jen jeho předvídání ohlašovací povinnost etc. Jelikož tuto otázku neřeší ani předběžně podepsaný konkordát, lze očekávat mezi ČR a Vatikánem další jednání, resp. vyjasnění vztahu kanonického a státního práva (s tím, že zpovědníci by požívali výpovědní imunity sui

generis, což autor vřele doporučuje).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) č. 305-306/2012 ze dne 10. dubna 2012](#)
- [Právní symbolika v podání T. Hobbese](#)
- [Nezávislé regulační orgány \(stručný nástin problematiky\)](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás X. část – možné erbovní spory v ČR dnes](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás IX. část – „Smluvní příbuzenství“ a továrny na erby](#)
- [Etika především](#)
- [Právo, pohádky a kultura sebelásky](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás - VIII. část – Erbovní spory](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VII. část – Málo známé dokumenty, deklarace české šlechty 1938-1939](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VI. část – Zadarmo to nebude, právo na místo](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás V. část – Nebijte dámu aneb heraldická etiketa](#)